

Korisne informacije o zelenoj javnoj nabavi s ciljem sprječavanja nastanka otpada (ožujak, 2017.)

1. Zelena javna nabava

Zelena javna nabava (u nastavku: **ZeJN**) dobrovoljni je instrument zaštite okoliša kojim se potiče zaštita okoliša i održiva potrošnja i proizvodnja. Zelena javna nabava postupak je pri kojem tijela javne uprave nabavljaju robu, radove i usluge koji tijekom svojeg životnog vijeka imaju manji učinak na okoliš od roba, radova i usluga s istom osnovnom funkcijom koje bi inače naručili.¹

Propisi, strateški i planski dokumenti Hrvatske i Europske unije vezani uz ZeJN su:

- Zakon o javnoj nabavi ([NN 120/16](#))
- Zakon o energetske učinkovitosti ([NN 127/14](#))
- Zakon o promicanju čistih i energetski učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu ([NN 127/13](#))
- Zakon o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva ([NN 120/16](#))
- Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske ([NN 30/09](#))
- Strategija energetskog razvitka Republike Hrvatske ([NN 130/09](#))
- [III. Nacionalni akcijski plan energetske učinkovitosti Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2016.](#)²
- [Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine](#)
- [Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ](#)
- [Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ](#)
- [Uredba \(EZ\) br. 106/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. siječnja 2008. o programu Zajednice za označivanje energetske učinkovitosti za uredsku opremu](#)
- [Direktiva 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva](#)
- Odluka br. 1386/2013/ EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. o Općem programu djelovanja Unije za okoliš do 2020. "Živjeti dobro unutar granica našeg planeta" tzv. [7. akcijski program EU-a za okoliš](#)
- [Strategija za pametan održiv i uključiv rast Europa 2020](#)

¹ Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine

² Iako se planski dokument odnosi na razdoblje 2014.-2016. isti je ovdje naveden jer se dio mjera odnosi na duže razdoblje.

Zakon o javnoj nabavi (NN 120/16) (u nastavku: **ZJN**) utvrđuje pravila o postupku javne nabave koji provodi javni ili sektorski naručitelj ili drugi subjekt u slučajevima određenim ZJN, radi sklapanja ugovora o javnoj nabavi robe, radova ili usluga, okvirnog sporazuma te provedbe projektnog natječaja.

Propisana su pravila koje naručitelji moraju poštivati pri provedbi postupaka za nabavu roba, radova i usluga. Naručitelji se dijele na javne³ i sektorske naručitelje⁴.

ZJN daje naručiteljima mogućnost uključivanja karakteristika koje se odnose na zaštitu okoliša u:

- tehničke specifikacije,
- kriterije za odabir ponude i/ili
- uvjete za izvršenje ugovora predmeta nabave⁵,

na način da se poštuju:

- načelo slobode kretanja robe,
- načelo slobode poslovnog nastana i
- načelo slobode pružanja usluga te
- načela koja iz toga proizlaze, kao što su:
 - načelo tržišnog natjecanja,
 - načelo jednakog tretmana,
 - načelo zabrane diskriminacije,
 - načelo uzajamnog priznavanja,
 - načelo razmjernosti i
 - načelo transparentnosti.

³ Sukladno čl.6. Zakona o javnoj nabavi (NN120/16), javni naručitelji su

(1) Republika Hrvatska, odnosno državna tijela Republike Hrvatske,

(2) jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,

(3) tijela javnog prava i

(4) udruženje koje je osnovalo jedno ili više tijela iz (1), (2) ili (3).

Državna tijela Republike Hrvatske su javni naručitelji navedeni u Prilogu I. ZJN, kao i druga središnje tijela državne uprave te njihovi pravni slijednici. Decentralizirani javni naručitelji su javni naručitelji navedeni pod (2) i (3) ili njihova udruženja.

Tijela javnog prava su subjekti koji ispunjavaju sljedeće uvjete:

(a) imaju pravnu osobnost,

(b) osnovani su posebno u svrhu zadovoljavanja potreba u općem interesu, koje nemaju industrijski ili trgovački značaj i

(c) u iznosu većem od 50% financira ih javni naručitelj ili su podložna upravljačkom nadzoru od strane javnog naručitelja ili je više od polovine članova njihovih upravnih, upravljačkih ili nadzornih tijela imenovao javni naručitelj.

Indikativan popis javnih naručitelja u Republici Hrvatskoj središnje tijelo državne uprave nadležno za politiku javne nabave objavljuje na Portalu javne nabave i ažurira prema potrebi.

⁴ Sukladno čl.7. Zakona o javnoj nabavi (NN 120/16), sektorski naručitelji su:

(1) javni naručitelji koji obavljaju jednu od sektorskih djelatnosti,

(2) trgovačka društva u kojima javni naručitelj ima ili može imati, izravno ili neizravno, prevladavajući utjecaj na temelju vlasništva, financijskog udjela ili na temelju pravila kojima je društvo uređeno i koja obavljaju jednu od sektorskih djelatnosti i

(3) drugi subjekti koji obavljaju jednu od sektorskih djelatnosti na temelju posebnih ili isključivih prava koja im je dodijelilo nadležno tijelo.

Smatra se da javni naručitelj ima prevladavajući utjecaj u smislu navedenom pod (2) ako, izravno ili neizravno:

(a) ima većinu upisanog kapitala društva ili

(b) kontrolira većinu glasova koji se odnose na dionice koje je društvo izdalo ili

(c) može imenovati više od polovine članova nadzornog, upravnog ili odgovarajućeg tijela za upravljanje te vođenje poslova društva.

Posebna ili isključiva prava su prava koja dodjeljuje nadležno tijelo na temelju zakona, podzakonskog propisa ili akta uprave čiji učinak je ograničavanje obavljanja sektorske djelatnosti na jednog ili više subjekata koje značajno utječu na mogućnost drugih subjekata da obavljaju takvu djelatnost.

⁵ Zakon o javnoj nabavi (NN 120/16), čl.209., čl.212., čl.218., čl.268. čl.271. i čl.284.

Kao kriterij za odabir ponude dana je mogućnost korištenja i troška životnog vijeka proizvoda, usluge ili radova⁶, uz uvjet da naručitelj u dokumentaciji navede podatke koje treba dostaviti ponuditelj i metodu koja će se koristiti za određivanje troškova životnog vijeka na temelju tih podataka.

Zakon o energetske učinkovitosti (NN 127/14) uređuje područje učinkovitog korištenja energije, donošenje planova na lokalnoj, područnoj (regionalnoj) i nacionalnoj razini za poboljšanje energetske učinkovitosti te njihovo provođenje, mjere energetske učinkovitosti, obveze energetske učinkovitosti, obveze regulatornog tijela za energetiku, operatora prijenosnog sustava, operatora distribucijskog sustava i operatora tržišta energije u svezi s prijenosom, odnosno transportom i distribucijom energije, obveze distributera energije, opskrbljivača energije i/ili vode, a posebice djelatnost energetske usluge, utvrđivanje ušteda energije te prava potrošača u primjeni mjera energetske učinkovitosti. Kod javne nabave za nabavu proizvoda povezanih s energijom, javni naručitelj dužan je koristiti kriterije za odabir ponude i tehničke specifikacije vezane uz povećanje energetske učinkovitosti u mjeri u kojoj je to u skladu s troškovnom učinkovitošću, gospodarskom izvedivošću, širom održivošću, tehničkom prikladnošću i dovoljnom razinom tržišnog natjecanja.⁷ Zahtjevi energetske učinkovitosti proizvoda povezanih s energijom u postupcima javne nabave propisani su Pravilnikom o zahtjevima energetske učinkovitosti proizvoda povezanih s energijom u postupcima javne nabave (NN 70/15).

Zakon o promicanju čistih i energetski učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu (NN 127/13) propisuju mjere za promicanje uporabe čistih i energetski učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu radi poticanja tržišta čistih i energetski učinkovitih vozila i zaštite okoliša, klime i energetike. Naručitelji i prijevoznici koji obavljaju javni linijski prijevoz putnika na temelju ugovora o obavljanju javnih usluga u smislu Uredbe (EZ) br.1370/2007 pri kupnji vozila moraju uzeti u obzir energetske učinke i učinke na okoliš. Energetski učinci i učinci na okoliš koje je potrebno uzeti u obzir uključuju najmanje:

- (a) potrošnju energije,
- (b) emisije ugljikova dioksida,
- (c) emisije oksida dušika, nemetanskih ugljikovodika i emisije čestica.

Mogu se uzeti u obzir i drugi učinci na okoliš.⁸

Zakon o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva (NN 120/16) utvrđuje zajednički okvir mjera za uspostavljanje infrastrukture za alternativna goriva, kako bi se na najmanju moguću mjeru smanjila ovisnost o nafti te ublažio negativni utjecaj prometa na okoliš. Utvrđuju se minimalni zahtjevi za izgradnju infrastrukture za alternativna goriva, uključujući mjesta za punjenje, utvrđuju se zajedničke tehničke specifikacije za mjesta za punjenje i opskrbu, zahtjevi za informiranje korisnika, kao i način izvršavanja obveza izvješćivanja o provedbi mjera uspostavljanja infrastrukture za alternativna goriva. Na sva ostala pitanja uspostave infrastrukture za alternativna goriva koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se propisi koji uređuju područje prometne infrastrukture, područje prostornog uređenja, područje

⁶ Sukladno čl.287. Zakona o javnoj nabavi (NN 120/06) trošak životnog vijeka proizvoda, usluge ili radova obuhvaća sve ili dio sljedećih troškova:

(1) troškove koje snosi javni naručitelj ili drugi korisnici kao što su:

- a) troškovi nabave,
- b) troškovi uporabe, kao što je potrošnja energija i resursa,
- c) troškovi održavanja,
- d) troškovi zbrinjavanja, kao što su troškovi prikupljanja i recikliranja,

(2) troškove utjecaja proizvoda, usluga ili radova tijekom njihova životnog vijeka na okoliš, ako se može odrediti i provjeriti njihova novčana vrijednost, a koji mogu uključivati troškove emisije stakleničkih plinova, emisije drugih zagađivača i druge troškove ublažavanja klimatskih promjena.

⁷ Zakon o energetske učinkovitosti (NN 127/14), čl.31.

⁸ Zakon o promicanju čistih i energetski učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu (NN 127/13), čl.5.

infrastrukture prostornih podataka, područje gradnje, područje energetike, područje energetske učinkovitosti, područje zaštite okoliša, te zakoni kojima su osnovani i koji određuju djelokrug rada Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i Centra za praćenje poslovanja energetskog sektora i investicija i državne potpore.

Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09) kao jednu od mjera u poglavlju koje se odnosi na održivu proizvodnju i potrošnju navodi uvođenje održivosti u javnu nabavu poticanjem okolišno prihvatljivijeg ponašanja i najboljeg odabira proizvoda s obzirom na:

- najbolju vrijednost za određeni iznos (cijena, kvaliteta, dostupnost, funkcionalnost),
- aspekte okoliša tijekom cijelog životnog ciklusa proizvoda i
- socijalne aspekte (iskorjenjivanje siromaštva, uvjeti rada, poštivanje ljudskih prava).

Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske (NN 130/09) ističe zelenu javnu nabavu kao mjeru za uključivanje kriterija energetske učinkovitosti i zaštite okoliša u postupke javne nabave te usvajanje novih kriterija ocjenjivanja projekta na temelju analize troškova čitavog životnog vijeka projekta, a ne samo na temelju troškova izgradnje. Očekuje se da će se time omogućiti transformacija tržišta prema sve učinkovitijim proizvodima i projektima.

III. Nacionalni akcijski plan energetske učinkovitosti Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2016. ističe zelenu javnu nabavu kao jednu od mjera energetske učinkovitosti Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti. Namjera je mjere Zelena javna nabava jače uključivanje kriterija energetske učinkovitosti u postupke javne nabave, a cilj je podići opće znanje svih dionika u postupku javne nabave kako bi se elementi zelene javne nabave jače uključili u postupke javne nabave na nacionalnoj i na lokalnoj razini. U tu je svrhu potrebno nastaviti raditi na izradi prikladnih obrazovnih materijala i na razdiobi postojećih obrazovnih i promidžbenih materijala

Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom na 2020. godinu izrađen je sa svrhom da se sustavom javne nabave u Hrvatskoj potakne nabava proizvoda i usluga koje imaju manji okolišni otisak u odnosu na istovrsne proizvode i usluge, odnosno definiranje aktivnosti kojima će dovesti do toga. Mjere i aktivnosti za ozelenjavanje javne nabave navedene su u TAB.1. Cilj je na nacionalnoj razini postići strateški europski cilj od 50% provedenih postupaka javne nabave uz primjenu osnovnih zelenih mjerila do 2020. godine.

Direktiva 2014/24/EU o javnoj nabavi utvrđuje pravila o postupcima nabave koju provode javni naručitelji vezana uz javne ugovore te projektne natječaje čija procijenjena vrijednost nije manja od pragova utvrđenih u čl.4. Direktive. Direktiva 2014/25/EU o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga utvrđuje pravila o postupcima nabave koju provode naručitelji vezane uz ugovore te projektne natječaje čija procijenjena vrijednost nije manja od pragova utvrđenih u čl.15. Direktive. Obje direktive određuju da su države članice dužne osigurati da javni naručitelji mogu uzeti u obzir potrebu za osiguranjem kvalitete, neprekidnosti, dostupnosti, raspoloživosti i sveobuhvatnosti usluga, posebne potrebe različitih kategorija korisnika, uključujući skupine u nepovoljnom položaju i ranjive skupine, sudjelovanje i osnaživanje korisnika te inovativnost. Države članice također mogu predvidjeti da se pružatelj usluga bira na temelju ponude koja predstavlja najbolji omjer između cijene i kvalitete, uzimajući u obzir kriterije kvalitete i održivosti za društvene usluge.

TAB.1: Mjere i aktivnosti za zelenu javnu nabavu iz Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom na 2020. godinu

Skraćenice u tablici:

DUSJN - Držani ured za središnju javnu nabavu, JLS - jedinica lokalne samouprave, JP(R)S - jedinica područne (regionalne) samouprave, MGPO - Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, MZOE - Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, NAP - Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom na 2020. godinu, ZeJN - Zelena javna nabava

	Mjera / Aktivnost	Nositelj / Suradnici	Rok	Pokazatelj
MJERA: IZOBRAZBA				
1.	U okviru Programa izobrazbe u području javne nabave davati informacije o mjerilima ZeJN iz NAP-a o primjerima ZeJN i mogućnostima dodatne izobrazbe	MGPO / ovlašteni nositelji programa izobrazbe u području javne nabave	Trajno	Programi izobrazbe sadrže informacije o ZeJN
2.	Izobrazba stručnih osoba koje izvode nastavni program izobrazbe iz područja javne nabave o mjerilima ZeJN	MZOE / MGPO	2016.	Broj provedenih radionica izobrazbe i broj ovlaštenih nositelja programa izobrazbe u području javne nabave koji su prošli izobrazbu
3.	Izrada Programa usavršavanja o ZeJN za provoditelje postupka javne nabave putem posebnog projekta	MZOE / MGPO	2016.	Izrađen Program usavršavanja o ZeJN
4.	Prilagodba programa usavršavanja o ZeJN za e-učenje putem webinaru putem posebnog projekta	MZOE	2016.	Izrađen webinar i stavljen u funkciju.
MJERA: UKLJUČIVANJE MJERILA ZeJN				
5.	Uključivanje mjerila ZeJN u postupke koje provodi DUSJN	DUSJN	Trajno	Izvešće DUSJN
6.	Uključivanje mjerila ZeJN u postupke koje provode obveznici javne nabave	Obveznici javne nabave	Trajno	Analiza godišnjeg statističkog izvješća
7.	Uključivanje zelenih mjerila u postupke bagatelne nabave te u postupke nabave koji ne podliježu primjeni ZJN	Obveznici javne nabave, privatni sektor	Trajno	Ispunjenost anketnog upitnika o uključenosti mjerila ZeJN u postupke bagatelne nabave
8.	Analiza mogućnosti jačanja regulatornog okvira za uvođenje mjerila ZeJN u postupke javne i bagatelne nabave	MZOE / Povjerenstvo	2015.-2016.	Izrađena analiza s prijedlozima
9.	Uspostava politike ZeJN na regionalnoj i lokalnoj razini na način da se u strateške dokumente gradova, JLS i JP(R)S uvedu mjere za promicanje ZeJN	Gradovi, JLS, JP(R)S	Trajno	Udio JLS i JP(R)S i gradova koji u strateškim dokumentima imaju mjere za promicanje ZeJN
MJERA: PROMIDŽBA ZeJN				
10.	Komunikacija o NAP ZeJN	MZOE	2015.-2016.	NAP ZeJN distribuiran relevantnim tijelima
11.	Na internetske stranice drugih tijela u sustavu javne nabave postaviti bannere i veze na portal za ZeJN	MZOE / MGPO / DUSJN	2015.-2016.	Informacije o portalu o ZeJN trajno je vidljiva na relevantnim internetskim stranicama drugih tijela
12.	Izrada internetskog portala za ZeJN	MZOE	2016.	Uspostavljen portal o ZeJN
13.	Promidžba ZeJN u RH putem lokalnih i nacionalni medija prema javnosti, JLS, JP(R)S, tijelima javne uprave, javnim ustanovama, privatnom sektoru i dr.	MZOE / obveznici javne nabave	2015.-2017.	Broj informacija u elektroničkim i drugim medijima
14.	Izrada informativnih materijala s analizom primjera dobre prakse u elektroničkom obliku, njihovo postavljenja na portal ZeJN i razdioba putem drugih medija putem posebnog projekta	MZOE / DUSJN / Povjerenstvo	2016.	Izrađen informativni materijali s analizom primjera dobre prakse u RH
MJERA: PROVEDBA ZeJN				
15.	Utvrđivanje načina praćenja provedbe NAP ZeJN	Povjerenstvo	2015.	Usvojena metodologija
16.	Odabir i prilagodba postojećeg alata za izračun životnih troškova proizvoda (LCC)	MZOE	2016.	Alata LCC dostupan na hrvatskom jeziku na portalu o ZeJN
17.	Analiza provedbe NAP ZeJN i izrada NAP ZeJN za drugo trogodišnje razdoblje 2018.-2020. putem posebnog projekta	MZOE / Povjerenstvo	2017.	Izrađen prijedlog NAP ZeJN

Uredba (EZ) br.106/2008 o programu Zajednice za označavanje energetske učinkovitosti za uredsku opremu utvrđuje mjere za program označivanja energetske učinkovitosti uredske opreme.

Direktiva 2014/94/EU o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva utvrđuje zajednički okvir mjera za postavljanje infrastrukture za alternativna goriva u EU kako bi se na najmanju moguću mjeru smanjila ovisnost o nafti i ublažio negativni utjecaj prometa na okoliš. Ovom se Direktivom utvrđuju minimalni zahtjevi za izgradnju infrastrukture za alternativna goriva, uključujući mjesta za punjenje električnih vozila i mjesta za opskrbu prirodnim plinom i vodikom, koji se provode putem nacionalnih okvira politika država članica, kao i zajedničke tehničke specifikacije za takva mjesta za punjenje i opskrbu te zahtjeve za informiranje korisnika. Direktiva određuje da svaka država članica donosi nacionalni okvir politike za razvoj tržišta u pogledu alternativnih goriva u prometnom sektoru i za postavljanje odgovarajuće infrastrukture. U svrhu stvaranja pravnog okvira za korištenje alternativne energije u prometu doneseni su Nacionalni okvir politike za uspostavu infrastrukture za alternativna goriva Republike Hrvatske i Zakon o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva (NN 120/16).

Sedmi akcijski program Europske unije za okoliš odnosi se na razdoblje od 2014. do 2020. godine. U njemu se naglašava da je, osim obveznih zahtjeva u vezi sa zelenom javnom nabavom pojedinih kategorija proizvoda, većina država članica usvojila dobrovoljne akcijske planove, a mnoge su postavile ciljeve za određene skupine proizvoda. Međutim, administracije na svim razinama još uvijek imaju velike mogućnosti svojim odlukama o nabavi dodatno smanjiti utjecaj na okoliš. Države članice i regije trebaju poduzeti daljnje korake za ostvarenje cilja primjene ekoloških kriterija u nabavi na najmanje 50% javnih natječaja. U skladu s time planira se povećanje napora za postizanje postojećih ciljeva i pregled pristupa zelenoj javnoj nabavi, uključujući njezino područje primjene, kako bi se povećala njezina djelotvornost te uspostava dobrovoljne mreže kupaca ekoloških proizvoda za poduzeća u EU.

Strategija Europa 2020 desetogodišnja je strategija EU za rast i zapošljavanje. Pokrenuta je 2010. godine kako bi se stvorili uvjeti za pametan, održiv i uključiv rast. Održiv rast - promicanje ekonomije koja učinkovitije iskorištava svoje potencijale koja je zelenija i konkurentnija jedan je od prioriteta Strategije.

2. Mjerila / kriteriji zelene javne nabave i smjernice za zelenu javnu nabavu

2.1. Mjerila zelene javne nabave

Mjerila / kriteriji Europske komisije za zelenu javnu nabavu tehnički su pokazatelji utjecaja na okoliš nabave određenih roba, radova i usluga. Njihova primjena u postupcima javne nabave predstavlja znanstveno dokazani kriterij prema kojem se neki postupak nabave smatra zelenim. Proces razvoja i revizije mjerila vodi Europska komisija, a države članice same odlučuju u kojem će ih opsegu koristiti u postupcima javne nabave.⁹ Cilj mjerila je postizanje ravnoteže između zahtjeva okoliša, troškova, dostupnosti na tržištu i jednostavnosti provjere.

Mjerila Komisije za zelenu javnu nabavu izrađena su za sljedeće kategorije roba, radova i usluga:

- usluge čišćenja i sredstva za čišćenje,
- kombinirana proizvodnja topline i električne energije,
- računala i monitori,
- papir za kopiranje i grafički papir,

⁹ <http://www.mzoip.hr/hr/klima/odrziva-proizvodnja-i-potrosnja.html>

- električni i elektronički uređaji u zdravstvu,
- električna energija,
- hrana i katering,
- namještaj,
- proizvodi i usluge za vrtove,
- uređaji za kopiranje,
- unutarnja rasvjeta,
- projektiranje, gradnja i održavanje uredskih zgrada,
- projektiranje, gradnja i održavanje cestovnih prometnica,
- sanitarna oprema - slavine, tuševi, tuš ruže,
- vanjska rasvjeta i prometna signalizacija,
- tekstil,
- zahodi i pisoari s ispiranjem,
- promet,
- zidni paneli,
- infrastruktura za otpadne vode i
- toplovodno grijanje.

Mjerila za svaku skupinu imaju dvije razine - osnovnu i sveobuhvatnu (cjelovita) mjerila. Osnovna mjerila primjenjiva su za svakog naručitelja u državama članicama i sadrže osnovne okolišne stavke čija implementacija donosi pozitivne učinke na okoliš. Mjerila su birana i izrađena na način da ne dovode u pitanje značajno povećanje troškova i povećanje administracije. Sveobuhvatna mjerila primjenjiva su za sve naručitelje kojima je u interesu kupiti ekološki najbolje i najnaprednije proizvode koji su trenutno dostupni na tržištu. U usporedbi s proizvodima koji imaju iste ili slične funkcije. Ova mjerila zahtijevaju određeno povećanje troškova i dodatnu administraciju.

U Nacionalnom akcijskom planu za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine dana su zelena mjerila za utvrđene prioritetne skupine proizvoda i usluga:

- papir za ispis i kopiranje,
- motorna vozila,
- električna energija,
- usluge čišćenja,
- telekomunikacijske usluge i usluge mobilne telefonije zajedno s uređajima i
- uredska i informatička oprema (IT oprema).

2.2. Priručnik za zelenu javnu nabavu

Prvi priručnik za zelenu javnu nabavu Europska komisija izradila je 2004. godine. Prva revizija napravljena je 2011. godine, a u travnju 2016. napravljena je druga revizija. [Kupujmo zeleno! - Priručnik za zelenu javnu nabavu](#). Priručnik je osmišljen kao pomoć javnim tijelima u uspješnom planiranju i provedbi zelene javne nabave. U njemu se objašnjavaju mogućnosti koje nudi zakonodavstvo EU i razmatraju se jednostavni i učinkoviti pristupi u pripremi ugovora povoljnijih za okoliš. Priručnik slijedi logiku i strukturu postupka javne nabave. U njemu se navode i primjeri zelene javne nabave. Priručnik je sastavljen za javna tijela, ali mnoge ideje i pristupi jednako su relevantni za druge tvrtke. Njime bi se trebalo pomoći i dobavljačima i pružateljima usluga, posebno manjim poduzećima kako bi bolje razumjeli zahtjeve povezane s okolišem koji se sve više pojavljuju u javnim natjecanjima.

3. Pregled akcijskih planova zelene javne nabave država članica EU

Na mrežnoj stranici [Europske komisije](#) zadnji podaci o nacionalnim akcijskim planovima zelene javne nabave su iz listopada 2015. godine. Neki od planova su već i tada bili istekli. Za potrebe projekta Plan razvoja sustava za sprječavanje nastanka otpada te informiranja i razmjene dobre prakse, u sklopu kojeg je izrađen Portal sprječavanja nastanka otpada, kontaktirana su nadležna tijela pojedinih država članica s ciljem prikupljanja informacija o statusu njihovih nacionalnih akcijskih planova zelene javne nabave. U TAB.2 nalazi se pregled prikupljenih podataka.

TAB.2: Pregled dostupnih podataka o akcijskim planovima zelene javne nabave država članica

Država	Plan
Austrija	Österreichischer Aktionsplan zur nachhaltigen öffentlichen Beschaffung
Belgija	NACIONALNI NIVO: Strategy on sustainable public procurement for the federal departments is set up by the circular on SPP (Circular of 16 May 2014), Belgian Official Gazette 21 May 2014 FLANDRIJA: Strategic policy plan on public procurement (2016-2020) BRISLELSKA REGIJA: Ordinance of the Brussels-Capital Region relating to the insertion of environmental and ethical clauses in public procurement http://www.environnement.brussels/thematiques/consommation-durable/marches-publics-durables/vos-obligations http://www.environnement.brussels/thematiques/consommation-durable/marches-publics-durables/le-reseau-dacheteurs-durables
Češka	Umjesto akcijskog plana izrađene su upute za ugradnju uvjeta okoliša / zaštite okoliša u postupke javne nabave državne i lokalne uprave
Danska	Strategi for intelligent offentlig indkøb / Government strategy on Intelligent Public Procurement
Finska	Decision-In-Principle on the Promotion of Sustainable Environmental and Energy solutions (cleantech solutions) in Public Procurement
Francuska	Plan national d'action pour les achats publics durables 2015-2020
Hrvatska	Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine
Irska	Green Tenders An Action Plan on Green Public Procurement
Italija	Il Piano d'azione nazionale per il GPP (PAN GPP) http://www.minambiente.it/pagina/il-piano-dazione-nazionale-il-gpp-pan-gpp
Latvija	Green Procurement support plan for 2015-2017
Litva	Isakymas dėl žaliųjų pirkimų įgyvendinimo 2016–2020 metų priemonių patvirtinimo Implementation Measures of GPP for the period 2016–2020
Malta	Green Public Procurement – National Action Plan
Nizozemska	Action plan for Responsible and Sustainable Procurement by governments 2015-2020
Njemačka	Programme of sustainability measures “Translating sustainability into concrete administrative actions”
Poljska	Krajowy Plan Działania w zakresie zrownoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016 National Action Plan on Sustainable Public Procurement for 2013-2016
Portugal	Estratégia nacional para as compras públicas ecológicas 2020 (ENCPE 2020) The national strategy for GPP (ENCPE 2020)
Španjolska	Plan de Contratación Pública Verde de la Administración General del Estado y sus Organismos Públicos, y las Entidades Gestoras de la Seguridad Social The Green Public Procurement Plan of the State General Administration and its Public Entities and the Managing Bodies of the Social Security
Švedska	Nationella upphandlingsstrategin
Velika Britanija	SJEVERNA IRSKA: Sustainable Procurement Action Plan for Northern Ireland ŠKOTSKA: Scottish Sustainable Procurement Action Plan WALES: Wales Procurement Policy Statement

4. Primjeri dobre prakse

Postoji niz dostupnih primjera dobre prakse zelene javne nabave. U nastavku su navedeni izvori podataka o primjerima dobre prakse zelene javne nabave iz Europe i Hrvatske.

(1) Dokument Europske komisije [GPP Green Public Procurement - A collection of good practices](#), 2012.

(2) Mrežna stranica Europske komisije - rubrika [GPP in practice](#), gdje se u obliku kratkih letaka nalaze opisi projekata iz područja:

- usluge čišćenja i sredstava za čišćenje,
- kombinirane proizvodnje topline i električne energije,
- zgradarstva / građevinarstva,
- papira za ispis i kopiranje,
- električne energije,
- hrane i kateringa,
- namještaja,
- proizvoda i usluga za vrtove,
- unutarnje rasvjete,
- implementacije politike zelene javne nabave,
- projektiranja, gradnje i održavanja uredskih zgrada,
- uredske IT opreme,
- uredskog pribora,
- usluge ispisa i sredstava za ispis,
- vanjske rasvjete i prometne signalizacije,
- tekstila,
- prometa,
- sakupljanja otpada i gospodarenja otpadom,
- infrastrukture za otpadne vode,
- toplovodno grijanje i
- drugih.

(3) Mrežna stranica Europske komisije - rubrika News and Events / [GPP News Alert](#) gdje se objavljuju bilteni s novostima iz zelene javne nabave u kojima se nalaze i sažeti opisi aktualnih primjera zelene javne nabave.

(4) Neka od iskustava u ozelenjivanju javne nabave u Hrvatskoj do 2015. godine sažeto su opisana u Nacionalnom akcijskom planu za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine.

(5) Sažeti opisi primjera zelene javne nabave u Hrvatskoj dostupni su i u nekima od [biltena](#) na Portalu zelena javne nabave.

5. Primjena zelene javne nabave s ciljem provođenja Plana gospodarenja otpadom RH

U Planu gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. zelena javna nabava prepoznata je kao instrument u sprječavanju nastanka otpada te je kao jedna od mjera sprječavanja nastanka komunalnog, građevnog i električnog i elektroničkog otpada te otpadnog papira i kartona specificirano Poticanje "zelene" i održive javne nabave. Mehanizmi provedbe predmetne mjere su:

- izrada priručnika za provedbu zelene i održive javne nabave,
- definiranje uobičajenih kriterija po predmetima nabave koji se mogu jednostavno uključiti u dokumentacije za nadmetanje,
- uspostava baze podataka "zelenih" proizvoda te
- edukacija provoditelja javnih i korporativnih nabava usmjerena na okolišne specifikacije i one koje se specifično odnose na sprječavanje nastanka otpada.

6. Portal zelene javne nabave

Sukladno mjerama iz Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom na 2020. godine izrađen je portal [Zelena javne nabave](#).

Na portalu Zelena javna nabava nalaze se:

- informacije o tome što je zelena javna nabava,
- informacije o ključnim sektorima javne nabave,
- informacije o koristima zelene javne nabave i
- opis pravnog okvira zelene javne nabave.

Nadalje, dostupne informacije na Portalu zelene javne nabave obuhvaćaju:

- poveznicu na PRIMES Green Public Procurement projekt, koji se odvija u šest zemalja EU: Danska, Švedska, Latvija, Hrvatska, Francuska i Italija pri čemu se nastoji pomoći općinama prevladati prepreke u procesima zelene javne nabave,
- poveznicu na GPP 2020 procurement for a low carbon economy projekt koji je usmjeren na nabavu s niskim udjelom ugljika diljem Europe, kao potpora cilju 20-20-20 EU do 2020,
- poveznicu na Clean fleets purchasing clean public vehicles projekt koji se odvijao u razdoblju od 2012. do 2015. godine s tijelima javne vlasti s ciljem implementacije Direktive 2009/33/EC i kupovine čistih, zelenih vozila te
- kalkulatora iz prethodno navedenih projekata
 - GPP 2020 energy contracting calculator,
 - GPP 2020 office ICT calculator,
 - GPP 2020 vehicles calculator,
 - Clean Fleets Life Cycle Costs (LCC) calculator i
 - GPP street lighting calculator.

U [biltenima](#) na Portalu nalaze se između ostalog i opisi primjera zelene javne nabave u nas.